

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

УДК 378.091.3.016:82-93]:373.3

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-2-128-135>

Кизилова Віталіна Володимирівна,

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри початкової освіти

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Лубни, Україна.

kyzylovavitalina@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-2637-0320>

МЕДІАОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА З ОСНОВАМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ» У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»

Постановка проблеми. Сучасному суспільству притаманна стрімка цифровізація усіх сфер життя, зокрема освіти. Інформаційний простір, у якому зростають діти молодшого шкільного віку, насичений значною кількістю медіатекстів (електронні книги, цифрові платформи, інтерактивні за стосунки, соціальні мережі тощо). За таких умов особливої актуальності набуває розвиток інформаційно-цифрової компетентності та медіаграмотності як пріоритетних напрямів освітнього процесу, на що вказують сучасні освітні документи (Державний стандарт початкової освіти, 2018; Нова українська школа, 2016). Важлива роль у реалізації цих завдань належить учителю початкової школи, який має бути не лише носієм предметних знань, а й медіакомпетентним фасилітатором освітнього процесу. Зазначене зумовлює необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема в аспекті їх готовності працювати з медіатекстами, інтегрувати медіаосвітні технології в освітній процес.

З огляду на той факт, що дитяча книга сьогодні існує в медійному середовищі (аудіовізуальні форми: екранізації, мультфільми, аудіоказки, буктрейлери; цифрові формати, інтерактивні платформи), значний потенціал щодо розвитку медіакомпетентності здобувачів

вищої освіти має ОК «Дитяча література з основами літературної освіти». Мусимо констатувати той факт, що медіаосвітній потенціал цього ОК реалізується несистемно: часто його зміст зосереджено на літературознавчому аналізі текстів, тоді як питання їх медіаінтерпретації, розвитку критичного аналізу медіапродукції та створення власних медіатекстів здобувачами вищої освіти залишаються недостатньо опрацьованими, що зумовлює потребу в теоретичному обґрунтуванні та методичному забезпеченні інтеграції медіаосвітнього складника в ОК «Дитяча література з основами літературної освіти».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зарубіжному науковому дискурсі питання медіаосвіти представлено в працях Дж. Гербнера, Д. Бакінгема, Г. Дженкінса, де обґрунтовано концепції критичного аналізу медіа, розвитку медіакультури та участі в цифровому середовищі. Значний внесок у розроблення теорії медіаграмотності здійснено Р. Хоббс, зокрема визначено структуру цифрової та медіаграмотності в освітньому контексті.

Теоретико-методологічні засади медіаосвіти в Україні розроблено в дослідженнях Л. Найдьонової, О. Волошенюк, Т. Іванової, В. Іванова, Г. Онкович. У їхніх працях обґрунтовано психологічні механізми

медіасоціалізації особистості та модель медіакультури; розкрито практичні аспекти формування навичок аналізу медіатекстів; акцентовано увагу на розвитку медіадидактики як складника професійної підготовки педагога. Психолого-педагогічні аспекти проблеми медіаосвіти розглядаються в працях І. Дічківської, О. Квашук, Л. Масол, О. Невмержицької, Д. Попової, Ю. Усова, С. Шандрук та ін. Ця тема знайшла відображення у працях філологічного спрямування (М. Андрющенко, Л. Городенко, К. Кошак, І. Пенчук, Н. Темех).

Наталією Марченко здійснено огляд українських літературних онлайн-ресурсів для маленьких читачів (Марченко, 2011), що мають задовольнити не тільки їхні запити, а і керівників дитячого читання, письменників, критиків і науковців, ілюстраторів і видавців. У статті В. Кизилової визначено потенціал літератури для дітей та юнацтва як цифрового тексту в контексті реалізації стратегії розвитку читання, розкрито можливості її використання в сучасному освітньо-інформаційному середовищі (Кизилова, 2023).

Усе ж аналіз наукових джерел засвідчує, що питання цілісного осмислення медіаосвітнього потенціалу дитячої літератури як інтегративного ресурсу формування медіаграмотності майбутніх учителів початкової школи залишаються недостатньо розробленими. Наявний науковий доробок створює теоретичне підґрунтя для дослідження, проте потребує подальшого розвитку в аспекті комплексного обґрунтування та практичної реалізації медіаосвітнього ресурсу ОК у професійній підготовці бакалаврів спеціальності «Початкова освіта».

Мета статті – обґрунтувати медіаосвітній потенціал ОК «Дитяча література з основами літературної освіти», визначити методичні умови його реалізації у професійній підготовці бакалаврів спеціальності «Початкова освіта».

У статті використано загальнонаукові (системний аналіз та узагальнення літератури з проблеми, теоретичне осмислення наукової думки з метою аналізу досліджуваної проблеми, обґрунтування і створення системи роботи); *емпіричні* (спостереження за процесом навчання, аналіз занять тощо) *методи*

дослідження. Робота здійснювалась на основі положень системного підходу як методологічного способу пізнання соціальних та педагогічних фактів, явищ, процесів.

Виклад основного матеріалу. У сучасному науковому дискурсі медіаосвіти визначається як навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасних мас-медіа, розглядуваних як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці (Медіаосвіта та медіаграмотність, 2014, с. 8). У «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» медіаграмотність визначено як сукупність мотивів, знань, умінь і навичок, що дають змогу особистості ефективно взаємодіяти з медіапростором, критично осмислювати інформацію та протистояти маніпулятивним впливам (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2016). На думку науковців, впроваджувати медіаосвіту у вищу школу доцільно двома шляхами: 1) через розробку окремої навчальної дисципліни, 2) через інтеграцію медіаграмотності з іншими дисциплінами програми підготовки фахівців у ЗВО (Залюбівська, 2019).

З огляду на специфіку професійної підготовки бакалаврів спеціальності «Початкова освіта» медіаграмотність майбутнього вчителя доцільно розглядати як багатокомпонентну структуру, що охоплює когнітивний, оцінно-критичний, творчо-продуктивний та педагогічний компоненти та спрямована на формування *медіакомпетентності*: вміння орієнтуватися в медіапросторі; аналізувати професійне медіаполе й медіаспоживання; визначати джерела медіатекстів, їх контекст; інтерпретувати медіатексти й цінності; усвідомлення, що медіа збагачує реальність, професійний простір медіаспоживача.

Когнітивний компонент передбачає систему знань про природу медіатексту; специфіку функціонування цифрових медіа; механізми впливу інформації на свідомість; особливості дитячого медіаконтенту. У контексті освітнього компонента «Дитяча література з основами літературної освіти» цей компонент реалізується через вміння здійснювати аналіз і інтерпретацію художнього тексту як медіатексту;

виявлення авторської позиції; визначення інтермедіальних зв'язків; аналіз вербальних і невербальних кодів. *Оцінно-критичний* компонент пов'язаний зі здатністю перевіряти достовірність інформації; виявляти маніпулятивні прийоми; оцінювати відповідність контенту віковим особливостям дітей; формувати аргументовані судження щодо якості медіапродукту. *Творчо-продуктивний* компонент передбачає перехід від аналізу до створення власних медіапродуктів: буктрейлерів; мультимедійних презентацій; інтерактивних вправ; цифрових освітніх матеріалів. *Педагогічний* компонент передбачає здатність інтегрувати медіаосвітні технології в урок; формування медіаграмотності молодших школярів; створення безпечного інформаційного середовища; організацію рефлексивної діяльності учнів.

Як уже зазначалося вище, література для дітей в умовах цифрового суспільства суттєво змінила свою форму, способи поширення та сприйняття. Наразі вона існує не лише як художнє слово автора, а як комплексний медіатекст, що поєднує різні канали комунікації. Наприклад, загальновідома казка «Ріпка» І. Франка сьогодні – полікодовий медіапродукт, що існує в різних форматах. У традиційному – це короткий ритмізований текст з чіткою композиційною повторюваністю, кумулятивною структурою, виразним дидактичним потенціалом. У медіапросторі представлено професійні версії аудіоказки, аматорські начитування; подкаст-версії; відео з озвученим текстом. У цифровому середовищі наявні 2D-анімації, лялькові мультфільми, навчальні відео, сучасні стилізовані версії для YouTube. Тут текст уже функціонує як візуально-динамічний медіатекст, продукт монтажу, аудіовізуальна інтерпретація.

Отже, один і той самий твір стає полімедіальним медіапродуктом, що поєднує текст, зображення, звук, рух, інтерактивність. Новітні формати казки розширюють можливості її вивчення зі здобувачами вищої освіти. Вони аналізують інтонацію та звукове оформлення, досліджують вплив голосу на сприйняття персонажів, порівнюють «тихе читання» й аудіосприйняття, оцінюють якості контенту (темп, дикція, музичний супровід). Під час роботи над казкою можна запропонувати такі аналітичні запитання: як змінюються характери персонажів через візуалізацію? Які акценти посилює режисер? Чи зберігається ідея колективної взаємодії? Чи з'являються нові смисли? На практичному занятті та при підготовці до нього здобувачам можна запропонувати такі завдання: створити мультимедійну презентацію, сценарій для дитячих театралізованих відео, навчальну онлайн-гру тощо.

Вивчення «Ріпки» в такому розширеному форматі дозволяє формувати критичне ставлення до дитячого медіаконтенту, аналізувати якість цифрових адаптацій, навчитися добирати безпечні й педагогічно доцільні ресурси, проєктувати власні медіапродукти (буктрейлер, аудіозапис, інтерактивну вправу), розуміти, як змінюється сприйняття тексту залежно від каналу презентації. У межах ОК «Дитяча література з основами літературної освіти» такий підхід створює реальні умови для формування системної медіаграмотності майбутнього вчителя початкової школи – як споживача, аналітика та творця медіаконтенту.

Медіаосвітній потенціал освітнього компонента «Дитяча література з основами літературної освіти» реалізується через інтеграцію літературознавчої, педагогічної та медіакультурної підготовки майбутніх учителів

Таблиця 1

«Ріпка» І. Франка як комплексний медіатекст

Рівень	Форма	Канал комунікації
Вербальний	друкований текст	книга
Аудіальний	аудіоказка	подкаст, стрімінг
Візуальний	ілюстрація	книжкова графіка
Аудіовізуальний	мультфільм	відеохостинг
Інтерактивний	цифрова гра	додатки, онлайн-платформи

початкової школи. У структурі професійної підготовки бакалаврів спеціальності «Початкова освіта» зазначений ОК забезпечує формування таких складників *медіакомпетентності*: інформаційно-аналітичного (уміння критично оцінювати зміст дитячих медіатекстів); інтерпретаційного (аналіз художнього тексту з урахуванням його медіарепресентацій); креативно-продуктивного (створення власних освітніх медіапродуктів); ціннісно-сислового (усвідомлення виховного потенціалу дитячої літератури в медіапросторі).

На практичних заняттях з ОК «Дитяча література з основами літературної освіти» (1 курс, бакалаврський рівень, спеціальність «Початкова освіта», ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка») протягом 2024–2025, 2025–2026 н. р. було запроваджено комплекс завдань з метою розвитку медіаграмотності здобувачів вищої освіти. Експериментальною роботою було охоплено 27 здобувачів (15 – у 2024–2025 н.р. та 12 у 2025–2026 н.р., перший семестр). Показниками медіаграмотності відповідно до 4 критеріїв стали:

1. Когнітивний критерій: знання про медіатексти, уміння аналізувати художній текст як медіатекст.

2. Оцінно-критичний критерій: здатність виявляти маніпуляції, критично оцінювати дитячий контент.

3. Творчо-продуктивний критерій: уміння створювати буктрейлери, мультимедійні матеріали, інтерактивні завдання.

4. Педагогічний критерій: здатність інтегрувати медіаосвітні елементи в структуру уроку.

Нижче подано приклади вправ і завдань, які було використано нами в межах ОК «Дитяча література з основами літературної освіти» при вивченні творів новітньої української літератури для дітей та юнацтва з метою формування складників медіакомпетентності. Завдання сформульовано з урахуванням підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Подані в таблиці приклади навчальних завдань засвідчують, що медіаосвітній потенціал освітнього компонента «Дитяча література

з основами літературної освіти» реалізується системно й поетапно – через поєднання аналітичної роботи з медіатекстами, інтерпретації художніх образів у різних форматах репресентації, створення власних освітніх медіапродуктів і ціннісної рефлексії щодо змісту дитячого читання в цифровому середовищі. Важливо, що кожен твір розглядається не лише як літературний текст, а як елемент ширшого медіапростору (відеоадаптації, буктрейлери, електронні версії, читацькі платформи, інтерактивні ресурси тощо). Такий підхід забезпечує формування цілісного бачення дитячої літератури як полікодового культурного феномена.

Реалізація інформаційно-аналітичного, інтерпретаційного, креативно-продуктивного та ціннісно-сислового компонентів медіакомпетентності безпосередньо корелює з вимогами Стандарту вищої освіти за спеціальністю А 3 «Початкова освіта». Зокрема, запропоновані види діяльності сприяють розвитку інтегральної компетентності майбутнього вчителя як здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання організації освітнього процесу в початковій школі в умовах інформаційного суспільства. Водночас формуються загальні компетентності (критичне мислення, інформаційно-комунікаційна грамотність, уміння працювати з різними джерелами інформації, здатність до самоосвіти) та фахові компетентності (методична, предметна, проєктувальна, виховна, здатність до використання інноваційних технологій навчання).

Окрім наведених у таблиці, нами було застосовано й інші завдання відповідно до програми і змісту ОК «Дитяча література з основами літературної освіти» (Кизилова, 2025), апробовані у процесі навчальної діяльності протягом 2024–2026 р.р. в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (робота на практичних заняттях, самостійна робота здобувачів), як от: критичний аналіз буктрейлера на відповідність авторському задуму твору, експертиза читацьких відгуків і рецензій щодо аргументованості й маніпулятивності, аналіз ілюстративних інтерпретацій одного твору різними художниками, створення цифрового коміксу за сюжетом книги,

Приклади завдань щодо формування складників медіакомпетентності

Назва твору	Інформаційно-аналітичний компонент	Інтерпретаційний компонент	Креативно-продуктивний компонент	Ціннісно-смысловий компонент
І. Андрусяк «Стефа і її Чакалка»	Проаналізувати буктрейлер або відеоогляд книги: визначити цільову аудиторію, маніпулятивні прийоми, відповідність змісту твору	Порівняти текстові характеристики Чакалки з її візуальними образами в ілюстраціях/анімаційних інтерпретаціях	Створити власний буктрейлер (1–2 хв.) для молодших школярів	Обговорити проблему страхів дитини та способи їх подолання в сучасному медіасередовищі
І. Андрусяк «Третій сніг»	Знайти онлайн-рецензії та визначити, які інтерпретації домінують; оцінити достовірність джерел	Проаналізувати символіку снігу та її відображення в ілюстраціях	Розробити інтерактивну презентацію до уроку читання	Обговорити теми родинного тепла, емпатії та їх актуальність у цифровому суспільстві
З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі»	Проаналізувати туристичні блоги/відео, що згадують твір; визначити освітню цінність контенту	Порівняти художній опис історичних пам'яток із їхніми фото/відео в інтернеті	Створити віртуальний маршрут «стежками героїв» (Google-карта або інтерактивний плакат)	Дискусія про формування національної ідентичності через літературу й медіа
В. Рутківський «Сторожова застава»	Порівняти роман і його екранізацію – Сторожова застава: визначити зміни сюжету	Проаналізувати трансформацію образу головного героя в тексті та фільмі	Розробити сценарій короткого відеофрагмента за мотивами розділу	Обговорити образ героїзму та історичної пам'яті в масовій культурі
В. Рутківський «Ганнуся»	Здійснити аналіз електронних версій тексту (якість оцифрування, доступність)	Дослідити художні засоби створення психологічного портрета героїні	Створити подкаст-роздум від імені персонажа	Обговорити моральний вибір і відповідальність у контексті сучасних медіанаративів
Г. Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії»	Проаналізувати різні ілюстративні версії книги; визначити їхній вплив на сприйняття	Інтерпретувати алегоричні образи Недоладії в контексті сучасних соціальних явищ	Створити цифровий комікс за мотивами твору	Дискусія про відповідальність за власні вчинки в реальному та віртуальному просторі
Л. Воронина «Таємне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9»	Проаналізувати дитячі форуми/відгуки; визначити рівень критичності суджень	Порівняти образ страху в тексті та його візуальні репрезентації	Створити соціальний відеоролик «Як подолати страх»	Обговорити проблему булінгу та психологічної безпеки в медіапросторі
Т. Стус «Як не заблукати в Павутинні»	Проаналізувати приклади фейкових сайтів; визначити ознаки маніпуляції.	Інтерпретувати метафору «павутиння» як символ цифрового середовища.	Розробити пам'ятку для молодших школярів «Правила безпечного інтернету».	Рефлексивна дискусія про цифрову відповідальність та медіагігієну.

розроблення віртуального маршруту «стежками героїв» із використанням онлайн-карт, підготовка соціального відеоролика за проблематикою твору, укладання пам'ятки з медіабезпеки на основі змісту книги, розроблення дидактичних медіазавдань для інтегрованого уроку читання й медіаграмотності, підготовка висновку щодо педагогічної доцільності

використання конкретного медіаресурсу в початковій школі.

Отримані на кінець семестрів результати навчальної діяльності підтверджують ефективність впровадженої системи. Найбільш суттєві позитивні зміни відбулися за творчо-продуктивним та педагогічним критеріями. Здобувачі продемонстрували підвищення якості

аналізу медіатекстів; здатність аргументовано оцінювати дитячий контент; готовність до інтеграції медіаосвітніх технологій у майбутню професійну діяльність. Системна інтеграція медіаосвітніх завдань у зміст освітнього компонента «Дитяча література з основами літературної освіти» сприяє підвищенню рівня медіаграмотності майбутніх учителів початкової школи. Реалізація інтермедіального аналізу, творчих медіапроектів і педагогічного моделювання забезпечує формування когнітивного, оцінно-критичного, творчо-продуктивного та педагогічного компонентів у їхній єдності.

Висновки. Таким чином, медіаграмотність майбутнього вчителя початкової школи – важлива в сучасних реаліях інтегративна професійна якість, що поєднує аналітичні, критичні, творчі та педагогічні вміння в умовах цифрового освітнього середовища. Дитяча література в умовах цифровізації набуває ознак медіатексту, оскільки функціонує у різних форматах та характеризується інтермедіальністю. Аналіз художніх текстів, внесених до програми ОК

«Дитяча література з основами літературної освіти», засвідчив значний потенціал інтеграції вербальних і візуальних кодів у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя. За умови використання медіапродукції та розроблених і апробованих завдань з її використанням ОК постає не лише як засіб формування читацької культури майбутніх педагогів, а й як ефективний інструмент їх медіаосвітньої підготовки. Інтеграція літературознавчого аналізу з медіакритичною рефлексією та практикою створення освітнього медіаконтенту забезпечує готовність майбутніх учителів початкової школи до реалізації медіаосвітніх завдань у професійній діяльності та до формування медіаграмотності молодших школярів. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у розробленні міждисциплінарних модулів із медіаосвіти, створенні цифрових методичних кейсів для майбутніх учителів початкової школи, дослідженні впливу медіаосвітніх технологій на читацьку мотивацію молодших школярів.

Література

1. Державний стандарт початкової освіти: Постанова № 87 від 21 лютого 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.02.2026).
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенко. Київ : Вища школа, 2016. 40 с.
3. Марченко Н. Дитяча література в інтернеті: де, що і як. Огляд українських літературних онлайн-ресурсів для маленьких читачів. *Media Sapiens*, 6 січня 2011. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/10639/2011-01-06-dytyacha-literatura-v-interneti-de-shcho-i-yak/> (дата звернення: 12.03.2025).
4. Кизилова В. Література для дітей та юнацтва як цифровий текст у сучасному освітньо-інформаційному середовищі. *Освіта та педагогічна наука*. 2023. № 2(183). С. 25–34. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2\(183\)-25-34](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2(183)-25-34)
5. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник для студентів педагогічних коледжів / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр Вільної Преси, 2014. 431 с.
6. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). Київ : Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2016. 16 с.
7. Залюбівська О. Інструменти медіаграмотності для розвитку критичного мислення, творчого потенціалу та системи цінностей майбутніх викладачів вищої школи. *Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку: збірник статей Сьомої міжнародної науково-методичної конференції*. Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2019. С. 289–296. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_conf_2019.pdf
8. Кизилова В. Методичні рекомендації до організації роботи над освітнім компонентом «Дитяча література з основами літературної освіти» : навчально-методичний посібник. Лубни, 2025. 65 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11369>

References

1. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity: Postanova № 87 vid 21 liutoho 2018 r. [State Standard of Primary Education: Resolution № 87 dated February 21, 2018]. (2018). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (Last accessed: 02.02.2026) [in Ukrainian].

2. Hryshchenko, M. (Ed.) (2016). *Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly* [New Ukrainian School. Conceptual Principles of Secondary School Reform]. Kyiv: Vyscha shkola [in Ukrainian].

3. Marchenko, N. (2011). *Dytiacha literatura v interneti: de, shcho i yak. Ohliad ukrainskykh literaturnykh onlain-resursiv dlia malenkykh chytachiv* [Children's literature on the Internet: where, what and how. Review of online Ukrainian literary resources for young readers]. *Media Sapiens*, 6 January 2011. Retrieved from <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/10639/2011-01-06-dytiacha-literatura-v-interneti-de-shcho-i-yak/> (Last accessed: 12.03.2025).

4. Kyzylova, V. (2023). *Literatura dlia ditei ta yunatstva yak tsyfrovyi tekst u suchasnomu osvitho-informatsiynomu seredovyshchi* [Literature for Children and Youth as a Digital Text in the Modern Educational and Informational Environment]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 2(183), 25–34. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2\(183\)-25-34](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2(183)-25-34) [in Ukrainian].

5. Ivanov, V. F., & Volosheniuk, O. V. (2014). *Mediaosvita ta mediahramotnist* [Media education and media literacy]. Kyiv: Tsentr Vilnoi Presy [in Ukrainian].

6. *Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (nova redaktsiia)* [Concept of implementing media education in Ukraine (new edition)]. (2016). Kyiv: Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykholohii NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

7. Zaliubivska, O. (2019). *Instrumenty mediahramotnosti dlia rozvytku krytychnoho myslennia, tvorchoho potentsialu ta systemy tsinnosti maibutnykh vykladachiv vyshchoi shkoly* [Media literacy tools for developing critical thinking, creative potential, and value systems of future higher education teachers]. In: *Suchasnyi prostir mediahramotnosti ta perspektyvy yoho rozvytku: zbirnyk statei VII mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii – Collection of articles of the Seventh International Scientific and Methodological Conference: The Modern Space of Media Literacy and Prospects for Its Development*. (pp. 289–296). Kyiv: Tsentr Vilnoi Presy; Akademiia ukrainskoi presy. Retrieved from https://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_conf_2019.pdf [in Ukrainian].

8. Kyzylova, V. (2025). *Metodychni rekomendatsii do orhanizatsii roboty nad osvithim komponentom “Dytiacha literatura z osnovamy literaturnoi osvity”* [Methodological recommendations for organizing work on the educational component “Children's Literature with the Fundamentals of Literary Education”]. Lubny. Retrieved from <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11369> (Last accessed: 17.02.2026) [in Ukrainian].

Кизилова В. В. Медіаосвітній потенціал освітнього компонента «Дитяча література з основами літературної освіти» у професійній підготовці бакалаврів спеціальності «Початкова освіта»

У статті здійснено теоретичне обґрунтування медіаосвітнього потенціалу освітнього компонента «Дитяча література з основами літературної освіти» у професійній підготовці бакалаврів спеціальності АЗ «Початкова освіта». Визначено актуальність дослідження, що зумовлена потребою формування медіаграмотності майбутніх учителів в умовах цифровізації освітнього середовища та трансформації дитячої літератури в медіатекст. На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових підходів уточнено сутність поняття «медіаграмотність майбутнього вчителя початкової школи» та визначено її структуру, що охоплює когнітивний, оцінно-критичний, творчо-продуктивний і педагогічний компоненти. Обґрунтовано розгляд літератури ядля дітей та юнацтва як інтермедіального феномена, що поєднує вербальні й візуальні коди та функціонує в різних форматах (друкованому, електронному, аудіальному, аудіовізуальному). Розроблено модель реалізації медіаосвітнього потенціалу дисципліни, яка передбачає інтермедіальний аналіз творів сучасних українських письменників, створення здобувачами власних медіапродуктів і моделювання медіауроків. Наведено приклади завдань щодо формування складників медіакомпетентності: інформаційно-аналітичного (уміння критично оцінювати зміст дитячих медіатекстів); інтерпретаційного (аналіз художнього тексту з урахуванням його медіарепрезентацій); креативно-продуктивного (створення власних освітніх медіапродуктів); ціннісно-сміслового (усвідомлення виховного потенціалу дитячої літератури в медіапросторі). Констатовано позитивну динаміку рівнів сформованості медіаграмотності здобувачів освіти, що працювали відповідно до розробленої моделі. Доведено, що системна інтеграція медіаосвітніх завдань у зміст освітнього компонента сприяє підвищенню готовності майбутніх учителів початкової школи до формування медіаграмотності учнів. Окреслено перспективи подальших досліджень у напрямі розроблення міждисциплінарних медіаосвітніх модулів.

Ключові слова: здобувач вищої освіти, учитель початкової школи, дитяча література, медіаграмотність, медіаосвіта, медіатекст, інтермедіальність, професійна підготовка, цифрове освітнє середовище.

Kyzylova V. V. Media education potential of the educational component “Children’s Literature with the Fundamentals of Literary Education” in the professional training of bachelor’s degree students majoring in primary education

The article provides a theoretical substantiation of the media education potential of the educational component “Children’s Literature with the Fundamentals of Literary Education” in the professional training of bachelor’s degree students majoring in A3 “Primary Education”. The relevance of the study is determined by the need to develop media literacy in future teachers in the context of the digitalization of the educational environment and the transformation of children’s literature into media text.

Based on the analysis of domestic and foreign scholarly approaches, the essence of the concept “media literacy of a future primary school teacher” has been clarified, and its structure has been defined. It encompasses cognitive, evaluative-critical, creative-productive, and pedagogical components. The study substantiates the consideration of literature for children and youth as an intermedial phenomenon that combines verbal and visual codes and functions in various formats (print, electronic, audio, and audiovisual).

A model for implementing the media education potential of the discipline has been developed. It includes intermedial analysis of works by contemporary Ukrainian writers, students’ creation of their own media products, and the modeling of media-based lessons. Examples of tasks aimed at developing the components of media competence are provided: informational-analytical (the ability to critically evaluate the content of children’s media texts); interpretative (analysis of a literary text taking into account its media representations); creative-productive (creation of original educational media products); and value-semantic (awareness of the educational potential of children’s literature in the media space).

A positive dynamic in the levels of media literacy formation among students who studied according to the developed model has been observed. It has been proven that the systematic integration of media education tasks into the content of the educational component enhances the readiness of future primary school teachers to develop media literacy in their pupils. Prospects for further research include the development of interdisciplinary media education modules.

Key words: higher education student, primary school teacher, children’s literature, media literacy, media education, media text, intermediality, professional training, digital educational environment.

Дата першого надходження статті до видання: 17.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

